

Тригубенко Марина Володимирівна,
кандидат юридичних наук,
заступник начальника
науково-організаційного відділу
ДНДІ МВС України, м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0001-7646-3595

ЗАСТОСУВАННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ЯК ФОРМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ НАУКОВИХ УСТАНОВ: ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

У статті на основі аналізу вітчизняного законодавства, а також тлумачення норм права науковцями, досліджено основні фінансово-кредитні інструменти та їх застосування для забезпечення ефективної діяльності наукових установ, зокрема: банківські кредити та компенсацію відсотків, сплачених науковими установами комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за отримане кредитування інвестиційних проєктів; гарантування державою зобов'язань із повернення кредиту, що був наданий суб'єкту наукової діяльності (державні гарантії). Проаналізовано зарубіжний досвід застосування фінансово-кредитних інструментів у діяльності наукових установ. Обґрунтовано необхідність удосконалення норм законодавства України щодо механізму застосування фінансово-кредитних інструментів для підтримки наукових установ під час провадження наукової і науково-технічної діяльності.

Ключові слова: державна підтримка наукових установ, фінансово-кредитні інструменти, банківський інвестиційний кредит, банківський інноваційний кредит, державні гарантії.

Відповідно до ст. 47 Закону України про наукову і науково-технічну діяльність від 26 листопада 2015 року № 848-VIII (далі – Закон України про науку) держава застосовує фінансово-кредитні інструменти для створення економічно сприятливих умов для ефективного провадження наукової і науково-технічної діяльності [1].

Вивченню особливостей фінансово-кредитних інструментів присвячували свої дослідження Т. Васильєва [2], І. Власова [3], І. Довбій [4], В. Кокорєв [5], І. Козієнко [6] А. Курицький [7], Р. Лепак [8], С. Онишко [9], Л. Саталкіна [10] та інші науковці.

За аналізом їх робіт можна констатувати, що до основних фінансово-кредитних інструментів для забезпечення ефективної діяльності наукових установ (які є формою державної підтримки таких установ) належать: 1) банківські кредити; 2) компенсація відсотків, сплачених науковими установами комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за отримане кредитування інвестиційних проєктів виробничо-орієнтованих (галузевих) наукових установ; 3) гарантування

державою зобов'язань з повернення кредиту, що був наданий суб'єкту наукової діяльності (державні гарантії).

Підтримуємо думку С. Онишко з приводу того, що сформовані через акумуляцію позичкових коштів фонди по суті є фондами розвитку. Кошти таких фондів повинні фінансовими засобами підтримувати інноваційний процес підприємства (установи) на всіх його етапах, від розробки до впровадження нових технологій [9].

Відповідно до ст. 1054 Цивільного кодексу України за кредитним договором банк або інша фінансова установа (кредитодавець) зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові у розмірі та на умовах, установлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти [11].

Разом з тим, для наукових установ банківський кредит матиме ознаки фінансово-кредитного інструменту, як форми державної підтримки таких установ за умови, якщо він надається на пільгових умовах для здійснення чи активізації наукової та науково-технічної діяльності, зокрема передбачає повне або часткове безвідсоткове кредитування, повну або часткову компенсацію відсотків, сплачених науковими установами комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування наукових проєктів тощо.

Так, банківські кредити, спрямовані на підтримку наукових проєктів, розподіляються на банківські інвестиційні кредити та банківські інноваційні кредити. Банківський інвестиційний кредит – це економічні відносини між кредитором і позичальником з приводу фінансування інвестиційних заходів на засадах повернення і, як правило, з виплатою відсотка, які характеризуються рухом вартості (позичкового капіталу) від кредитора до позичальника та в протилежному напрямі [12, с. 22]. Інвестиційне кредитування – це кредитування прямих інвестиційних заходів або реальних інвестицій (вкладень в основний капітал і на приріст матеріально-виробничих запасів), тому об'єктами інвестиційного кредитування можуть бути, серед іншого, науково-дослідні та інші організації, діяльність яких пов'язана з розвитком науки [13, с. 13].

Р. Лепак вказує, що специфічною особливістю інвестиційного кредитування є те, що воно має інвестиційний характер, а саме: а) при кредитуванні об'єктом оцінки насамперед виступає не позичальник, а його інвестиційні наміри (інвестиційний проєкт), отже, у кредитора виникає необхідність у детальному аналізі техніко-економічного обґрунтування інвестиційних заходів, що кредитуються; б) відсоток з інвестиційного кредиту не повинен перевищувати рівень дохідності за інвестиціями; в) строк інвестиційного кредиту залежить від строку окупності інвестицій; г) інвестиційна позичка може бути видана з пільговим терміном відшкодування (на строк реалізації інвестицій), впродовж якого сплачуються лише відсотки за кредит, а основна сума відшкодовується у наступні періоди часу [8, с. 262].

Банківський інноваційний кредит – це суспільні відносини, що виникають між учасниками інвестиційного процесу (кредитором та інвестором-позичальником) у зв'язку з передачею у тимчасове користування коштів (ресурсів) для фінансування інвестиційних заходів на засадах зворотності, платності і добровільності [14, с. 68].

За визначенням С. Онишко, інвестиційний кредит видається науковим установам, чії розробки знаходяться на початковому етапі і для завершення досліджень потрібні кошти, а інноваційний – це коли який-небудь продукт уже готовий до виходу на ринок і фактично має своїх покупців [9, с. 43]. Т. Васильєва вказує, що інноваційний кредит, зазвичай, надається на готовий інноваційний продукт. Інновації вирізняються підвищеною ризикованістю, оскільки в інноваційній сфері достовірно прогнозування руху потоків коштів здійснити практично неможливо, внаслідок чого інноваційні кредити майже не надаються на розробки інновацій, а використовуються на завершальних етапах інноваційного процесу [2, с. 127]. І. Козієнко зазначає, що інноваційний кредит представляє собою специфічний вид кредитів, що видаються інноваційними банками та інноваційними фондами, зацікавленими в розробці та впровадженні високоприбуткових винаходів та перспективних нововведень і надають пільгові кредити суб'єктам інноваційної діяльності за умови їх повернення або за отримання прав на інноваційний продукт [6, с. 76].

Необхідно зазначити, що зокрема для виробничо-орієнтованих наукових установ законодавчо передбачено спрямування коштів бюджетних програм (згідно з ч. 6 ст. 48 Закону України про науку [1]) на повне або часткове кредитування їх інвестиційних та інноваційних проєктів та повну або часткову компенсацію відсотків за кредит, за умови, якщо установи підготують відповідні документи та пройдуть складну процедуру відбору таких проєктів. При цьому на сучасному етапі законодавчо не визначено ні розмір такого кредитування та компенсації відсотків, ні суб'єктів, ні порядку, тобто фактично кредитування таких наукових установ в Україні й відшкодування відсотків за отриманий кредит, як форма державної підтримки, має декларативний характер. З огляду на це можна зробити висновок про певні прогалини в законодавстві, які необхідно усунути.

Відбір інвестиційних проєктів здійснюється на підставі “Порядку відбору інвестиційних проєктів, для реалізації яких надається державна підтримка”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.11.2013 № 835 (надалі – Порядок відбору інвестиційних проєктів) [15], згідно з яким відбір таких проєктів здійснюється на конкурсних засадах конкурсними комісіями, які утворюються центральними органами державної влади, що приймають рішення про надання державної підтримки для реалізації інвестиційних проєктів за певним напрямом та в межах обсягу, визначених у державному бюджеті на відповідний рік (надалі – відповідальні органи). Передбачається проведення таких головних етапів: 1) приймається рішення про відбір таких проєктів, про що публікується оголошення в офіційних засобах масової інформації та розміщується на офіційному вебсайті відповідального органу; 2) суб'єкти, які бажають отримати інвестиційний проєкт, подають відповідальному органу заяву, до якої додаються відповідні документи; 3) відповідальний орган розглядає упродовж десяти робочих днів із дати надходження заяви про участь у відборі подані матеріали і приймає рішення про допуск проєктної (інвестиційної) пропозиції та/або інвестиційного проєкту до участі у відборі або про відмову в такій участі; 4) відповідальний орган формує перелік інвестиційних проєктів, допущених до участі у відборі, та оприлюднює його на своєму офіційному вебсайті протягом десяти робочих днів після закінчення

кінцевого строку прийняття заяв про участь у відборі; готує протягом двадцяти робочих днів із дати оприлюднення зазначеного переліку конкурсній комісії інформацію про інвестиційні проекти із зазначенням обсягу державної підтримки для реалізації кожного інвестиційного проекту за відповідними критеріями (підвищення технологічного рівня виробництва; економічна ефективність проекту; впровадження енергоефективних та ресурсозберігаючих технологій; вплив реалізації проекту на розвиток внутрішнього виробництва та підвищення конкурентоспроможності продукції національного виробника; забезпечення охорони навколишнього природного середовища; створення нових робочих місць; впровадження інновацій); реалізація проекту за рахунок недержавних джерел фінансування в розмірі не менш як 40 % загальної кошторисної вартості проекту (для державної підтримки шляхом співфінансування інвестиційних проектів з державного та місцевих бюджетів); розмір частки боргових зобов'язань, виконання яких передбачається забезпечити державною гарантією, становить не більш як 80 % суми запозичення та рівень ризиків, пов'язаних з наданням державних або місцевих гарантій, є прийнятним (для державної підтримки шляхом надання державних і місцевих гарантій); 5) відповідальний орган забезпечує протягом десяти робочих днів проведення засідань конкурсної комісії щодо відбору інвестиційних проектів; 6) конкурсна комісія на підставі пропозицій відповідального органу під час засідання проводить оцінку та відбір допущених до участі у відборі інвестиційних проектів та приймає рішення щодо можливості надання державної підтримки для їх реалізації, зазначається форма та обсяг державної підтримки для реалізації кожного інвестиційного проекту в межах загального обсягу державної підтримки в поточному бюджетному періоді, а також пропозиції щодо необхідності виду та розміру забезпечення виконання зобов'язань перед державою і плати за надання державної гарантії (для державної підтримки шляхом надання державних гарантій) 7) інформація про результати відбору розміщується на офіційних вебсайтах та надсилається разом з копією (копіями) протоколів засідань конкурсної комісії протягом п'яти робочих днів після прийняття нею рішення. Надання державної підтримки шляхом надання державних гарантій здійснюється відповідно до бюджетного законодавства. Відповідальний орган з урахуванням рішення конкурсної комісії подає в установленому порядку Кабінету Міністрів України пропозиції щодо надання державних гарантій для забезпечення виконання боргових зобов'язань за кредитами, що залучаються відповідно до реалізації інвестиційних проектів.

Отже, банківський кредит як фінансово-кредитний інструмент, який, як вважає переважна більшість науковців та практиків фінансово-банківської сфери і ми також погоджуємося з їх позицією, є ключовим елементом відтворювальної структури національної економіки, сприяє технічному прогресу, є стимулом до праці науковців і джерелом інвестицій. Банківські кредити створюють умови для отримання науковими установами коштів, які допоможуть їм здійснювати наукову та наукову технічну діяльність, тобто створюють економічно сприятливі умови для ефективного провадження наукової і науково-технічної діяльності.

Переходячи до розгляду державних гарантій (гарантування державою зобов'язань з повернення кредиту, що був наданий суб'єкту наукової діяльності), зазначимо, що відповідно до Положення про управління ризиками, пов'язаними

з наданням державних гарантій, та розподіл таких ризиків між державою, кредиторами і позичальниками, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 23 лютого 2011 року № 131, державна гарантія – це спосіб забезпечення виконання державою повністю або частково зобов'язань позичальника (резидента України) перед кредитором [16]. Згідно з ч. 1 ст. 17 Бюджетного кодексу України, державні гарантії можуть надаватися виключно у межах і за напрямками, що визначені Законом про Державний бюджет України [17].

Державна гарантія надається: 1) після подання відповідальним органом Мінфіну відповідно до Порядку відбору інвестиційних проєктів [15], рішення конкурсної комісії щодо можливості надання державної підтримки для реалізації інвестиційних проєктів, у якому зазначаються форма та обсяг державної підтримки для кожного інвестиційного проєкту в межах загального обсягу державної підтримки в поточному бюджетному періоді, відповідність проєкту державним завданням і пріоритетам, його самокупність, а також пропозиції щодо необхідного виду та розміру забезпечення виконання зобов'язань перед державою і плати за надання державної гарантії; 2) укладення Мінфіном з позичальником договору про порядок відшкодування витрат державного бюджету, які можуть виникнути внаслідок виконання гарантійних зобов'язань [16].

За дослідженнями науковців, державні гарантії представляють собою вид боргового зобов'язання, в силу якого держава (гарант) в особі її органів зобов'язана за умов настання передбаченої у гарантії події (гарантійного випадку) сплатити визначену в зобов'язанні грошову суму за рахунок коштів відповідного бюджету особі, на користь якої надана гарантія (бенефіціару), відповідно до умов зобов'язання, що надається гарантом, тобто буде відповідати за виконання третьою особою (принципалом) його зобов'язань перед бенефіціаром.

За визначенням І. Козієнка, державні гарантії надають науковим установам можливість отримати кредити, кошти від яких можуть допомогти зазначеним суб'єктам здійснювати наукову та науково-технічну діяльність за умов недостатності власних коштів, або використати кредитні кошти для збільшення основного капіталу, необхідного для розвитку наукової установи [18, с. 85].

Державні гарантії, що надаються науковим установам, як форма державної підтримки, широко використовується в зарубіжних країнах. Так, у Великобританії на державному рівні застосовується програма гарантованої позики для суб'єктів наукової діяльності [10, с. 286], в Канаді – спеціально створені місцеві центри розвитку гарантують повернення позик (до 75 тис. доларів), що отримують суб'єкти наукової та інноваційної діяльності [7, с. 15], у Франції створено державні підприємства взаємної поруки, підпорядковані єдиному координаційному державному центру, які гарантують повернення позик, що видаються банками суб'єктам інноваційної діяльності [3, с. 37–38].

Отже, державні гарантії (гарантування державою зобов'язань з повернення кредиту, що був наданий суб'єкту наукової діяльності) створюють умови для отримання науковими установами коштів, які допоможуть їм здійснювати наукову та науково-технічну діяльність, тобто створюють економічно сприятливі умови для ефективного провадження наукової і науково-технічної діяльності.

Отже, підсумовуючи, зазначаємо, що серед фінансово-кредитних інструментів, які застосовуються державою для створення економічно сприятливих умов для ефективного провадження наукової та науково-технічної діяльності наукових установ, найрозповсюдженішими є банківські кредити, компенсація відсотків, сплачених науковими установами комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за отримане кредитування інвестиційних проєктів виробничо-орієнтованих (галузевих) наукових установ та державні гарантії (гарантування державою зобов'язань з повернення кредиту, що був наданий суб'єкту наукової та науково-технічної діяльності). Разом з тим, з метою удосконалення норм законодавства України щодо механізму застосування фінансово-кредитних інструментів для підтримки виробничо-орієнтованих наукових установ доцільно, на наш погляд, законодавчо визначити “Порядок повного або часткового безвідсоткового кредитування інвестиційних проєктів виробничо-орієнтованих наукових установ за рахунок коштів бюджетних програм сприяння розвитку виробничо-орієнтованих наукових установ” та “Порядок повної або часткової компенсації відсотків, сплачених виробничо-орієнтованими науковими установами комерційним банкам та іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних та інвестиційних проєктів таких установ”.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2016. № 3. Ст. 25.
2. Васильєва Т. Проблеми і перспективи банківського інноваційного кредитування. Розвиток фінансово-кредитної системи України: здобутки, проблеми, перспективи: тези доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції аспірантів та молодих вчених, 25–26 жовтня 2007 р. / відп. за вип. Б.І. Пшик. Львів: ЛІБС УБС НБУ, 2007. С. 127–129.
3. Власова І. Особливості фінансування інноваційної сфери в розвинених країнах. URL: [http://www.nbuv.gov.ua/port al /Soc _Gum/Vknteu/2009_1_2/5.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/port%20al/Soc_Gum/Vknteu/2009_1_2/5.pdf) (дата звернення: 10.03.2020).
4. Довбий І.П., Малахова Е.С. Кредит и инновации: методологические основы взаимодействия. Российское предпринимательство. 2011. № 4. С. 28–32.
5. Кокорев В. Государственные гарантии: как разумное сделать легитимным. Вопросы экономики. 2001. № 4. С. 53–57.
6. Козієнко І.С. Теоретичні підходи до визначення інноваційної діяльності. Порівняльно-аналітичне право. 2014. № 2. С. 226–230. URL: http://www.pap.in.ua/2_2014/63.pdf (дата звернення: 10.03.2020).
7. Курицький А.Б. Государственное стимулирование инновационных программ и проектов. Инновации. 2004. № 3. С. 15–19.
8. Лепак Р.І. Сучасні інструменти активізації інвестиційного кредитування. Науковий вісник. 2006. № 16.3. С. 262–270.
9. Онишко С.В. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку: монографія. Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2004. 434 с.
10. Саталкіна Л.О., Лакіза В.В. Особливості фінансування інноваційної сфери в розвинених країнах світу. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2010. № 691. С. 284–292.
11. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435–IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. № 40–44. Ст. 356.
12. Гроші та кредит: підруч. / за ред. Б.С. Івасіва. К.: КНЕУ, 2004. 510 с.
13. Попова Н.В. Банківське інвестиційне кредитування: стан і перспективи розвитку: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01. Тернопільська академія народного господарства. Тернопіль, 2004. 22 с.
14. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційної моделі розвитку економіки України: монографія. Львів: Видавничий центр Львівського національного університету ім. І. Франка, 2001. 608 с.

© Tryhubenko Maryna, 2020

15. Порядок відбору інвестиційних проєктів, для реалізації яких надається державна підтримка: постанова Кабінету Міністрів України від 13.11.2013 № 835. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2013-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 10.03.2020).

16. Положення про управління ризиками, пов'язаними з наданням державних гарантій, та розподіл таких ризиків між державою, кредиторами і позичальниками: постанова Кабінету міністрів України від 23 лютого 2011 року № 131. Офіційний вісник України. 2011. № 14. Ст. 569.

17. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Відомості Верховної ради України (ВВР). 2010. № 50–51. Ст. 572.

18. *Козієнко І.С.* Система інструментів непрямого методу фінансового стимулювання інноваційної діяльності: зарубіжний досвід. Науковий вісник Ужгородського університету. 2014. Вип. 27. Т. 2. С. 145–148.

REFERENCES

1. On Scientific and Scientific-Technical Activity: Law of Ukraine of November 26, 2015 No 848-VIII. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR). 2016. No 3. Art. 25 [in Ukrainian].

2. *Vasylyeva, T.* (2007) Problemy i perspektyvy bankivskoho innovatsiynoho kredytuvannya. “Problems and Prospects of Bank Innovative Lending”. Development of the Financial and Credit System of Ukraine: Achievements, Problems, Prospects: abstracts of III All-Ukrainian scientific-practical conference of graduate students and young scientists, October 25–26, 2007 / editor V.I. Pshyk. Lviv: LIBS UBS NBU. P. 127–129 [in Ukrainian].

3. *Vlasova, I.* Osoblyvosti finansuvannya innovatsiynoyi sfery v rozvynenykh krayinakh. “Features of Financing of the Innovation Sphere in Developed Countries”. URL: http://www.nbu.gov.ua/port al /Soc _Gum /Vkn teu /2009 _1 _2 /5.pdf (Date of Application: 10.03.2020) [in Ukrainian].

4. *Dovbiy, I.P., Malakhova, Ye.S.* (2011) Kredit i innovatsii: metodologicheskiye osnovy vzaimodeystviya. “Credit and Innovation: Methodological Foundations of Interaction”. Russian Entrepreneurship 4, 28–32 [in Russian].

5. *Kokoriev, V.* (2001) Gosudarstvennyye garantii: kak razumnoye sdelat legitimnym. “State Guarantees: How to Make the Reasonable Legitimate”. Economic Issues 4. P. 53–57 [in Russian].

6. *Kozyienko, I.S.* (2014) Teoretychni pidkhody do vyznachennya innovatsiynoyi diyalnosti. “Theoretical Approaches to the Definition of Innovation”. Comparative and Analytical Law 2, 226–230. URL: http://www.pap.in.ua/2_2014/63.pdf (Date of Application: 10.03.2020) [in Ukrainian].

7. *Kuritskiy, A.B.* (2004) Gosudarstvennoye stimulirovaniye innovatsionnykh program i proyektov. “State Incentives for Innovative Programs and Projects”. Innovation 3, 15–19 [in Russian].

8. *Lepak, R.I.* (2006) Suchasni instrumenty aktyvizatsiyi investytsiynoho kredytuvannya. “Modern Tools for Intensifying Investment Lending”. Scientific Bulletin. No 16.3. P. 262–270 [in Russian].

9. *Onyshko, S.V.* (2004) Finansove zabezpechennya innovatsiynoho rozvytku. “Financial Support of Innovative Development”: monograph. Irpin: National Academy of the State Tax Service of Ukraine. 434 p. [in Ukrainian].

10. *Satalkina, L.O., Lakiza, V.V.* (2010) Osoblyvosti finansuvannya innovatsiynoyi sfery v rozvynenykh krayinakh svitu. “Features of Financing of the Innovation Sphere in the Developed Countries of the World”. Bulletin of the National University “Lviv Polytechnic”. Management and Entrepreneurship in Ukraine: Stages of Formation and Problems of Development 691, 284–292 [in Ukrainian].

11. Civil Code of Ukraine dated 16.01.2003 No 435-IV. Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine. 2003. No 40–44. Art. 356 [in Ukrainian].

12. Hroshi ta kredyt: textbook / ed. B.S. Ivasiv. K.: KNEU, 2004. 510 p. [in Ukrainian].

13. *Popova, N.V.* (2004) Bankivske investytsiynе kredytuvannya: stan i perspektyvy rozvytku: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.04.01. “Bank Investment Lending: Status and Prospects”: authors abstract ... cand. econ. science: 08.04.01. Ternopil Academy of National Economy. Ternopil. 22 p. [in Ukrainian].

14. *Krupka, M.I.* (2001) Finansovo-kredytnyy mekhanizm innovatsiynoyi modeli rozvytku ekonomiky Ukrainy. Financial and credit mechanism of the innovative model of development of the economy of Ukraine: monograph. Lviv: Lviv National University Publishing Center. 608 p. [in Ukrainian].

15. Procedure for Selection of Investment Projects for the Implementation of Which State Support is Provided: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 13.11.2013

No 835.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2013-%D0%BF#Text>. (Date of Application: 10.03.2020) [in Ukrainian].

16. Regulations on the Management of Risks Associated with the Provision of State Guarantees and the Distribution of Such Risks between the State, Creditors and Borrowers: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of February 23, 2011 № 131. Official Gazette of Ukraine. 2011. No 14. Art. 569 [in Ukrainian].

17. Budget Code of Ukraine dated 08.07.2010 No 2456-VI. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR). 2010. No 50–51. Art. 572 [in Ukrainian].

18. *Koziyenko, I.S.* (2014) Systema instrumentiv nepryamoho metodu finansovoho stymulyuvannya innovatsiynoyi diyalnosti: zarubizhnyy dosvid. “System of Tools of Indirect Method of Financial Stimulation of Innovative Activity: Foreign Experience. Scientific Bulletin of Uzhhorod University 27. Vol. 2. P. 145–148 [in Ukrainian].

UDC 347.73:316.422

Tryhubenko Maryna,
Cand. Sci. (Law),
Co-chief of the Department
of the State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0001-7646-3595

APPLICATION OF FINANCIAL AND CREDIT INSTRUMENTS AS A FORM OF STATE SUPPORT FOR SCIENTIFIC INSTITUTIONS: LEGAL SECURITY IN UKRAINE

Paper states that in accordance with Art. 47 of the Law of Ukraine on Scientific and Scientific and Technical Activity of November 26, 2015 No 848-VIII (hereinafter – the Law on Science) the state uses financial and credit instruments to create economically favorable conditions for effective scientific and scientific-technical activities.

The main financial and credit instruments to ensure the effective operation of scientific institutions (which are a form of state support for such institutions) include: bank loans; compensation of interest paid by scientific institutions to commercial banks and other financial and credit institutions for the received crediting of investment projects of production-oriented (branch) scientific institutions; state guarantee of obligations to repay the loan granted to the subject of scientific activity (state guarantee).

The peculiarities of bank loans to support research institutions are studied. Thus, bank loans aimed at supporting research projects are divided into bank investment loans and bank innovation loans. Investment credit is provided to research institutions whose development is at an early stage and funds are needed to complete research, and innovative – when a product is ready to enter the market and actually has its customers. According to the vast majority of scholars and practitioners of finance and banking, and we also agree with their position, bank credit, as a financial instrument, is a key element of the reproductive structure of the national economy, contributes to technological progress, incentives and a source of investment. At the same time, a bank loan for scientific institutions will have the characteristics of a financial and

© Tryhubenko Maryna, 2020

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2020.2\(48\).13](https://doi.org/10.36486/np.2020.2(48).13)

Issue 2(48) 2020

<http://naukaipravoohorona.com/>

credit instrument as a form of state support, it is provided on favorable terms for the implementation or intensification of scientific and technical activities, namely full or partial interest-free lending, full or partial compensation of interest paid by scientific institutions to commercial banks and other financial institutions for lending to research projects, etc. Bank loans create conditions for scientific institutions to receive funds that will help them carry out scientific and scientific-technical activities with the desired result, i.e. create economically favorable conditions for the effective conduction of scientific and scientific-technical activities.

The peculiarities of state guarantees (guarantee by the state of obligations to repay a loan granted to a subject of scientific activity) have been studied. State guarantee – a way to ensure that the state fulfills in whole or in part the obligations of the borrower (resident of Ukraine) to the creditor. The experience of foreign countries in providing state guarantees provided to scientific institutions as a form of state support is considered.

The peculiarities of financial and credit instruments for the support of production-oriented scientific institutions in Ukraine are considered and the necessity of improving the norms of the legislation on the mechanism of their application in carrying out scientific and scientific-technical activity of such institutions is substantiated.

Keywords: state support of scientific institutions, financial and credit instruments, bank investment credit, bank innovation credit, state guarantees.

Отримано 10.06.2020